

ทัศนคติและความคาดหวังต่อบทบาทอาจารย์ผู้สอนของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

ศุภชัย จันทรงาม¹

รุจิรัตน์ บวรธรรมศักดิ์²

กนิษฐา คุณณมี³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติและความคาดหวังของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ที่มีต่อบทบาทการสอนของอาจารย์ผู้สอน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี เกี่ยวกับลักษณะอาจารย์ที่พึงประสงค์ และ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี เกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่จะทำให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม กลุ่มประชากรประกอบด้วยนักศึกษาศาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 600 คน ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบโควตา และวิธีเลือกตัวอย่างแบบสะดวก ทำการเลือกตัวอย่างอาจารย์จำนวน 15 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเพื่อการทดสอบ t-test ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีทัศนคติว่าอาจารย์ส่วนหนึ่งยังมีลักษณะยึดมั่นในคำสอนของตนเองในขณะที่อาจารย์บางส่วนมีบุคลิกภาพที่อบอุ่นเป็นกันเองกับนักศึกษา นักศึกษาและอาจารย์มีทัศนคติเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยอาจารย์จะให้ความสำคัญในด้านการสอนและด้านวิชาการซึ่งต่างจากนักศึกษาซึ่งให้ความสำคัญในด้านคุณธรรม ด้านสังคม และด้านการปฏิบัติตนของครู นักศึกษาและอาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่จำทำให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยอาจารย์เห็นว่า ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมด้านวิชาการ ซึ่งต่างกับนักศึกษาที่เห็นว่าครูควรที่จะสามารถสร้างความรู้สึกเชื่อมั่นและมั่นคงทางจิตใจให้กับนักศึกษา

คำสำคัญ : ทัศนคติ, คุณลักษณะ, การศึกษาศึกษาปฐมวัย

¹ สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี E-mail : rujirut.b@rtu.ac.th

² หมดวิชาศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี E-mail : Supachai.c@rtu.ac.th

³ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี E-mail : kanittha.k@rtu.ac.th

Attitudes and Expectations of Students Majoring in Early Childhood Education on their Instructors Roles :

a Case Study at the Faculty of Liberal Arts, Ratchathani University

Supachai Channgam¹

Rujirat Bovonthammasak²

Kanittha Koonmee³

Abstract

The purposes of this research were to study students majoring in early childhood education on their instructors roles, to compare the students' and their instructors' attitudes towards desirable characteristics of the instructors', and to compare the students and their instructors' attitudes towards instructors characteristics for desirable characteristic of students. The population in this study consisted of 600 second, third, and fourth year students majoring in Early Childhood Education. The sample size of 240 students was selected from total population using the quota and convenience sampling methods while the sample size of 15 instructors was selected using the purposive sampling method. A set of questionnaires was utilized as a tool of study. Percentage, mean, standard deviation, and inference statistics were utilized to check t-test results for this descriptive research. The results found that the students' attitudes towards their instructors' characteristics were comprised of two categories: self-centered and warm personalities. Moreover, the students and their instructors had different opinions towards the desirable characteristics of the instructors at the significant difference of 0.05. While the instructors focused on their teaching and academic performance, the students focused on the instructors' morality, society and behaviors of instructors. In addition, the students and the instructors showed statistically significant difference in opinions towards instructors' characteristics in order to create desirable graduates at the level of 0.05. Regarding the instructors' desirable characteristics, the instructors agreed that good instructors should have academic background knowledge. However, the student agreed that the instructors should be able to create students' confidence and self-esteem.

Keywords : Attitude, Quality, Early Childhood Education

¹ Department of the Early Childhood Education, Faculty of Liberal Arts, Ratchathani University E-mail : rujirut.b@rtu.ac.th

² Department of General Education, Faculty of Liberal Arts, Ratchathani University E-mail : supachai.c@rtu.ac.th

³ The Graduate School, Ratchathani University E-mail : kanittha.k@rtu.ac.th

บทนำ

การสร้างบัณฑิตให้เป็นคนเก่งและคนดีย่อมเป็นที่ปรารถนาและใฝ่ฝันของสถาบันทุกแห่ง ด้วยเหตุนี้ นโยบายการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจึงพยายามดำเนินการทุกวิถีทางที่จะให้นักศึกษาของตนเป็นบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม ด้วยการเปิดรายวิชาที่สร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บัณฑิตนักศึกษามากขึ้นขณะเดียวกันก็พยายามสอดแทรกประเด็นดังกล่าวในรายวิชาเรียนต่างๆ ที่เปิดสอนอยู่ รวมทั้งจัดกิจกรรมที่สร้างเสริมหรือพัฒนาควบคู่กันไปด้วย

แม้สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จะพยายามดำเนินการในสิ่งเหล่านี้ก็ตาม แต่สิ่งหนึ่งที่จะละเลยไม่ได้ก็คือการมี “แม่แบบที่ดี” หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการมี “ครูที่ดี” ที่จะทำหน้าที่เป็นทั้งผู้นำและผู้ประสานเชื่อมโยงความรู้และคุณธรรมให้เกิดขึ้นในตัวนักศึกษาอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งในเรื่องนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญ จึงได้มีโครงการการประกันคุณภาพการศึกษาเกิดขึ้น แต่กระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษายังไม่สามารถครอบคลุมคุณสมบัติของ “ครูดี” ได้ทั้งหมด เนื่องจากสภาพความเป็นจริง ครูมิใช่มีหน้าที่เพียงแต่การสอนหรือผลิตผลงานทางวิชาการออกมาสู่สังคมภายนอกเท่านั้น แต่ยังต้องเป็นแม่แบบที่ดี และสามารถสร้างความรู้สึกร่วมกันและความมั่นคงทางจิตใจและความมั่นคงทางจิตใจให้เกิดขึ้นในตัวศิษย์ได้อีกด้วย

มีผู้ให้กรอบคุณลักษณะ “ครูดี” ไว้มากมาย อาทิ หลัก 10 ประการความเป็นครูดีของ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2541) ต่อไปนี้

1. มุ่งมั่นวิชาการ	6. ชี้นำสังคม
2. รักงานสอน	7. อบรมจิตใจ
3. อาหารศิษย์	8. ใฝ่ก้าวหน้า
4. คิดดี	9. วาจางาม
5. มีคุณธรรม	10. รักความเป็นไทย

ถึงแม้ว่าหลัก 10 ประการนี้ จะสามารถบ่งชี้ถึงคุณลักษณะครูที่ดีได้ในแนวคิดของนักวิชาการ แต่ก็ไม่อาจบ่งชี้ได้ถึงคุณลักษณะครูที่ดีในความรู้สึกของนิสิตนักศึกษาได้ จากการสำรวจความเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและระดับ ปวช. เกี่ยวกับ “ครูในฝัน” ของสวนดุสิตโพล (หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, 2543) เนื่องใน “วันครู” เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2543 พบว่านักเรียนต้องการครูที่มีคุณสมบัติเรียงตามลำดับดังนี้

อันดับ 1 เป็นคนใจดี	อันดับ 6 สามารถปรึกษาปัญหาได้
อันดับ 2 เอาใจใส่ดูแลและเข้าใจนักเรียน	อันดับ 7 พุดจาดี ไพเราะ
อันดับ 3 สอนสนุกเข้าใจง่าย	อันดับ 8 ไม่เจ้าระเบียบจนเกินไป
อันดับ 4 มีเหตุผล มีความยุติธรรม	อันดับ 9 บุคลิกภาพดี
อันดับ 5 มีความรู้มากและกว้างขวาง	

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ได้กำหนดความมุ่งหมายของกระบวนการเรียนรู้ไว้ในมาตรา 7 ว่า “...ต้องมุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” จะเห็นได้ว่ามาตรา 7 ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการกำหนดพฤติกรรมความพร้อมใน 5 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านคุณธรรม ด้านสังคม และด้านการปฏิบัติตน

สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ได้เปิดทำการสอนและรับนักเรียนรุ่นแรกในปีการศึกษา 2551 และได้ดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์ในการผลิตที่มีคุณภาพและคุณธรรม โดยถือเป็นแหล่งบ่มเพาะให้เกิดองค์ความรู้ทางการศึกษาในวงกว้าง คณะศิลปศาสตร์ ต้องการให้บัณฑิตเป็นผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ที่ดี และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานได้อย่างมีคุณภาพและคุณธรรม รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งคุณลักษณะของบัณฑิตที่กล่าวถึงนี้จะบังเกิดขึ้นได้ก็ด้วยมีครูที่ดีช่วยประสานความเชื่อมโยงให้ปรัชญาของมหาวิทยาลัยบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งครูที่ดีในที่นี้จะต้องเป็นครูที่พึงประสงค์ในความคิดหวังของนักศึกษาเอง มิใช่ครูที่พึงประสงค์ในทฤษฎีหรือแนวคิดของนักวิชาการ

คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาและอาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี” เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารของสถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอาจารย์ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความคาดหวังของนักศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ในสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ในสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี เกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่จะทำให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ปีการศึกษา 2555 ซึ่งกำลังศึกษาต่ออยู่ในระดับชั้นปีที่ 2-4 ได้แก่ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 185 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 246 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 169 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 600 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ดำเนินการคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยสูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความนัยสำคัญ 0.05 ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 240 คน ดำเนินการเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling Method) เป็นกลุ่มตัวอย่างจากชั้นปีที่ 2 จำนวน 74 คน จากชั้นปีที่ 3 จำนวน 98 คน และจากชั้นปีที่ 4 จำนวน 68 คน แล้วทำการเลือกตัวอย่างจากแต่ละชั้นปีด้วยการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling Method)

ดำเนินการเลือกอาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยวิธีการเลือกตอบแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling Method) จำนวน 15 คน

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลนักศึกษาและอาจารย์สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย ซึ่งผ่านการหาค่าความเที่ยงตรง และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.822 คะแนน โดยมีส่วนประกอบสำคัญ 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 15 ข้อ โดยเป็นการสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเพศ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ขนาดของกลุ่มเพื่อนที่คบหา ความสัมพันธ์กับอาจารย์ที่ปรึกษา และความสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอน (นักศึกษาและอาจารย์เป็นผู้ตอบ)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ (นักศึกษาเป็นผู้ตอบ)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 25 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านคุณธรรม ด้านสังคม และด้านการปฏิบัติตน โดยเป็นลักษณะการประเมินความคิดเห็น ด้วยมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแนวทางของ Rensis Likert ชนิด 5 ช่วง ด้วยการเลือกเพียงคำตอบเดียว (นักศึกษาและอาจารย์เป็นผู้ตอบ) โดยเปรียบเทียบดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.49	หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49	หมายถึง เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49	หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49	หมายถึง ไม่เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49	หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่จะทำให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม เป็นการให้เรียงลำดับความสำคัญ และหาค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ (นักศึกษาและอาจารย์เป็นผู้ตอบ)

การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ติดต่อและชี้แจงความสำคัญของการวิจัยให้กับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 2-4 รับประทานเพื่อที่กลุ่มตัวอย่างจะได้ทราบจุดประสงค์ของการตอบแบบสอบถาม
2. ทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยตรงในชั้นเรียน โดยไม่ได้แจ้งให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทราบล่วงหน้า เพื่อให้นักศึกษาตอบข้อคำถามตามความรู้สึกที่แท้จริง
3. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ คณะผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามโดยตรงกับอาจารย์กลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม จึงได้แบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์ครบถ้วนกลับมาทั้งหมด จำนวน 240 ชุด สำหรับนักศึกษา และจำนวน 15 ชุด สำหรับอาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็นดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ จำแนกตามเพศ สถานศึกษา ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ขนาดของกลุ่มเพื่อนที่คบหา และประสบการณ์ด้านการสอน
2. การศึกษาทัศนคติของนักศึกษาต่ออาจารย์ผู้สอน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

3. การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์และความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะครูที่จะทำให้ นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม ของสถาบัน และของอาจารย์ วิเคราะห์ด้วยค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานโดยภาพรวม และทดสอบความแตกต่างของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาด้วยสถิติทดสอบ t-test

ผลวิจัย

ข้อมูลพื้นฐาน

จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยพบว่า เป็นนักศึกษาชายเพียงร้อยละ 5 และเป็นนักศึกษา หญิงถึงร้อยละ 95 แยกเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 30.83 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 40.83 และชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 28.34 ส่วนใหญ่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 2.51–3.00 ร้อยละ 56.67 มีขนาดกลุ่มเพื่อนที่คบอยู่ในสถาบันเดียวกัน จำนวน 5 คน ขึ้นไป ร้อยละ 82.5 และมีความสัมพันธ์กับอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้สอนในระดับปานกลาง ร้อยละ 63.75

สำหรับกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ พบว่าเป็นเพศชายร้อยละ 33.33 เป็นเพศหญิงร้อยละ 66.67 มีประสบการณ์ด้านการ สอนมาแล้ว 1-5 ปี ร้อยละ 26.67 มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี ร้อยละ 33.33 มีประสบการณ์การสอน 11-15 ปี ร้อยละ 26.67 มีประสบการณ์การสอน 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 13.33

ทัศนคติของนักศึกษาต่ออาจารย์สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

การวิเคราะห์ทัศนคติของนักศึกษาที่ต่ออาจารย์สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 คน ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ใน เรื่องต่างๆ

ทัศนคติของนักศึกษที่มีต่ออาจารย์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีความรับผิดชอบต่องานสอน	38	15.83
ไม่ตรงต่อเวลา	11	4.58
มีศิลปะในการถ่ายทอดความรู้	22	9.17
ขาดศิลปะในการสอน	16	6.67
ยอมรับฟังความคิดเห็นจากนักศึกษา	28	11.67
ยึดมั่นในคำสอนของตนเอง	54	22.50
มีความอบอุ่นเป็นกันเองกับนักศึกษา	25	10.41
ไม่เอาใจใส่นักศึกษา	9	3.75
มีความเอื้ออาทรต่อศิษย์	24	10.00
ชอบทำตัวไม่วางกับศิษย์	13	5.42
รวม	240	100.00

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ในเรื่องต่างๆ พบว่า นักศึกษาร้อยละ 21.25 เห็นว่าอาจารย์มีลักษณะการสอนที่ยึดมั่นในคำสอนของ ตนเอง รองลงมาคือ ร้อยละ 11.67 เห็นว่าอาจารย์ยอมรับฟังความคิดเห็นจากนักศึกษา และมีเพียงร้อยละ 3.75 เท่านั้นที่เห็น ว่าอาจารย์ไม่เอาใจใส่นักศึกษา

ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับลักษณะครูที่พึงประสงค์

การวิเคราะห์ความเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับลักษณะครูที่พึงประสงค์ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี
 เกี่ยวกับลักษณะครูที่พึงประสงค์

คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์	ความคิดเห็นของอาจารย์			ความคิดเห็นของนักศึกษา			t
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล	\bar{X}	S.D.	การแปลผล	
ด้านการสอน							
สอนให้นักศึกษารอบรู้	4.03	0.78	เห็นด้วย	3.92	0.74	เห็นด้วย	1.06
สอนให้เห็นเหตุการณ์	3.88	0.64	เห็นด้วย	3.69	0.89	เห็นด้วย	2.07*
ใช้คำ/ภาษา/พูดเข้าใจง่าย	4.08	0.74	เห็นด้วย	4.34	0.67	เห็นด้วย	-2.36
ยกตัวอย่างได้ชัดเจน	4.36	0.48	เห็นด้วย	4.05	0.78	เห็นด้วย	2.42*
สอนให้นักศึกษาอยากเรียน	4.10	0.54	เห็นด้วย	4.37	0.47	เห็นด้วย	-0.89
ด้านวิชาการ							
มีความรู้ในเรื่องที่สอนจริงๆ	4.45	0.44	เห็นด้วย	4.11	0.56	เห็นด้วย	2.98*
ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ	4.20	0.46	เห็นด้วย	4.27	0.62	เห็นด้วย	-0.59
ขึ้นนำสังคม	3.63	1.04	เห็นด้วย	3.55	0.79	เห็นด้วย	1.31
ใฝ่ศึกษาวิจัย	3.97	0.95	เห็นด้วย	3.58	0.71	เห็นด้วย	2.54
พัฒนาการสอนสม่ำเสมอ	4.07	0.66	เห็นด้วย	4.33	0.69	เห็นด้วย	-1.79
ด้านคุณธรรม							
มีความรับผิดชอบ	4.24	0.38	เห็นด้วย	4.21	0.63	เห็นด้วย	0.11
มีความอดทนอดกลั้น	3.84	0.86	เห็นด้วย	3.74	0.70	เห็นด้วย	0.95*
มีความยุติธรรมและมีเหตุผล	4.09	0.58	เห็นด้วย	4.52	0.43	เห็นด้วย	-4.21*
มีความเมตตา	3.95	0.79	เห็นด้วย	4.11	0.63	เห็นด้วย	-2.14*
มีความซื่อสัตย์สุจริต	4.12	0.47	เห็นด้วย	4.05	0.55	เห็นด้วย	2.97*
ด้านสังคม							
มีมนุษยสัมพันธ์ดี	3.84	0.95	เห็นด้วย	4.38	0.69	เห็นด้วย	-3.53*
เป็นแบบอย่างที่ดี	4.29	0.37	เห็นด้วย	3.91	0.57	เห็นด้วย	0.33
ให้คำปรึกษาแก่ศิษย์ได้	3.57	0.73	เห็นด้วย	4.44	0.78	เห็นด้วย	-3.28*
สอนให้ศิษย์เป็นคนดี	4.30	0.42	เห็นด้วย	4.10	0.61	เห็นด้วย	1.01
แต่งกายดี : ดูสบายตา	3.12	1.04	เห็นด้วยปานกลาง	3.45	0.87	เห็นด้วยปานกลาง	-0.78
ด้านการปฏิบัติตน							
มีน้ำใจ/เอื้ออาทรศิษย์	4.06	0.44	เห็นด้วย	4.12	0.65	เห็นด้วย	-0.93
รักงานสอน	4.25	0.49	เห็นด้วย	4.23	0.63	เห็นด้วย	-0.18
ใฝ่ความก้าวหน้า	4.17	0.57	เห็นด้วย	3.78	0.78	เห็นด้วย	3.19*
รับฟังความคิดเห็นของศิษย์	3.94	0.71	เห็นด้วย	4.46	0.57	เห็นด้วย	-3.41*
เสมอต้นเสมอปลาย	3.89	0.64	เห็นด้วย	3.81	0.76	เห็นด้วย	0.16

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ความเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์โดยภาพรวมพบว่า คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ในทัศนคติของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศรีวิชัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี จะต้องเป็นผู้ที่มีความยุติธรรม ($\bar{X} = 4.52$) รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา ($\bar{X} = 4.46$) สามารถให้คำปรึกษานักศึกษาได้ทุกเรื่อง ($\bar{X} = 4.44$) มีมนุษยสัมพันธ์ดี ($\bar{X} = 4.38$) มีเทคนิคการสอนให้นักศึกษาอยากเรียน ($\bar{X} = 4.37$) การใช้ภาษา/คำพูดในการสอนที่เข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.34$) มีการพัฒนาการสอนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.33$) มีการเฝ้าหาความรู้ใหม่ๆ ($\bar{X} = 4.27$) รักงานสอน ($\bar{X} = 4.23$) และมีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.21$)

คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ในทัศนคติของอาจารย์สาขาวิชาการศึกษาศรีวิชัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี จะต้องมีความรู้ในเรื่องที่สอนจริงๆ ($\bar{X} = 4.45$) เป็นผู้ที่สามารถยกตัวอย่างการสอนได้ชัดเจน ($\bar{X} = 4.36$) มีเทคนิคการสอนให้นักศึกษาอยากเรียน ($\bar{X} = 4.34$) สอนให้ศิษย์เป็นคนดี ($\bar{X} = 4.30$) เป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X} = 4.29$) รักงานสอน ($\bar{X} = 4.25$) มีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.24$) เฝ้าหาความรู้ใหม่ๆ ($\bar{X} = 4.20$) ใฝ่ความก้าวหน้า ($\bar{X} = 4.17$) และมีความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.12$)

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศรีวิชัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี พบว่าอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในเรื่องการสอนให้ทันเหตุการณ์ การยกตัวอย่างประกอบได้ชัดเจน การมีความรู้ในเรื่องที่สอนจริงๆ มีความอดทนอดกลั้น มีความยุติธรรมและมีเหตุผล มีความเมตตา มีความซื่อสัตย์สุจริต ให้คำปรึกษาแก่ศิษย์ได้ ใฝ่ความก้าวหน้าในอาชีพ และรับฟังความคิดเห็นของศิษย์

อันดับความสำคัญของคุณลักษณะครูที่จะทำให้ให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม

จากการวิเคราะห์การให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่จะทำให้ให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศรีวิชัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ผลปรากฏดังตารางที่ 3 และตารางที่ 4

ตารางที่ 3 แสดงการให้ความสำคัญของคุณลักษณะครูที่จะทำให้ให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศรีวิชัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ผลปรากฏ

ลำดับที่	คุณลักษณะครูที่จะทำให้ให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	มีวิสัยทัศน์กว้างไกล	137	57.08
2	ปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามให้ศิษย์	124	51.67
3	เป็นแบบอย่างที่ดี	119	49.58
4	มีน้ำใจเอื้ออาทรศิษย์	114	47.50
5	มีความคิดสร้างสรรค์	108	45.00
6	สอนทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม	105	43.75
7	เข้าใจรูปแบบการใช้ชีวิตของนักศึกษาในรั้วมหาวิทยาลัย	96	40.00
8	มีจรรยาบรรณในอาชีพครู	95	39.58
9	ปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยให้แก่ศิษย์	92	38.33
10	มีพรหมวิหารธรรม 4	90	37.50

ผลการวิเคราะห์การจัดอันดับการให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่จะทำให้ให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม ของสถาบัน และของอาจารย์ พบว่าร้อยละ 57.08 ให้ความสำคัญในเรื่องการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลเป็น

อันดับ 1 ร้อยละ 51.67 ให้ความสำคัญในเรื่องของการปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามให้ศิษย์เป็นอันดับ 2 และร้อยละ 37.50 ให้ความสำคัญในเรื่องการมีพรหมวิหารธรรม 4 เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่จะทำให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาสาขาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

รายการ	ความคิดเห็นของอาจารย์			ความคิดเห็นของนักศึกษา			t
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล	\bar{X}	S.D.	การแปลผล	
มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล	3.93	0.74	เห็นด้วย	4.12	0.67	เห็นด้วย	-1.13
มีความคิดสร้างสรรค์	3.53	0.69	เห็นด้วย	3.58	0.86	เห็นด้วย	-2.14*
มีจรรยาบรรณในอาชีพครู	4.13	0.75	เห็นด้วย	3.68	0.94	เห็นด้วย	3.72*
ปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามให้แก่ศิษย์	4.08	0.79	เห็นด้วย	4.05	0.96	เห็นด้วย	2.60*
มีพรหมวิหารธรรม 4	3.66	0.81	เห็นด้วย	3.78	0.91	เห็นด้วย	-2.16*
เข้าใจรูปแบบการใช้ชีวิตของนักศึกษา	3.29	0.63	เห็นด้วยปานกลาง	4.16	0.72	เห็นด้วย	-3.35*
มีน้ำใจและเอื้ออาทรศิษย์	3.74	0.97	เห็นด้วย	4.28	0.65	เห็นด้วย	-3.21*
ปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยให้แก่ศิษย์	3.19	0.84	เห็นด้วยปานกลาง	3.14	0.83	เห็นด้วยปานกลาง	1.07
สอนทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม	3.65	0.59	เห็นด้วย	3.52	0.71	เห็นด้วย	2.13*
เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์	3.77	0.96	เห็นด้วย	4.23	0.69	เห็นด้วย	-4.81*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อเปรียบเทียบการให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่จะทำให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในเรื่องการมีความคิดสร้างสรรค์ การมีจรรยาบรรณในอาชีพครู การปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามให้แก่ศิษย์ การมีพรหมวิหารธรรม 4 การเข้าใจรูปแบบการใช้ชีวิตของนักศึกษา การมีน้ำใจและเอื้ออาทรศิษย์ การสอนทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยนี้สามารถสะท้อนความรู้สึกรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ได้ในระดับหนึ่งโดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๖) มีความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ในระดับปานกลางเท่านั้น ดังนั้นความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักศึกษาต่ออาจารย์ที่แสดงออกมานี้ จึงไม่อาจที่จะวัดสภาพความจริงของอาจารย์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี โดยภาพรวมได้ทั้งหมด เพียงแค่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพของอาจารย์บางส่วนเท่านั้น

2. ด้านคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ในทัศนคติของนักศึกษาและอาจารย์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการครูหรืออาจารย์ที่มีคุณลักษณะเป็นผู้ที่มีความยุติธรรมและมีเหตุผล ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ สอนให้นักศึกษาอยากเรียน เป็น 3 อันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจ “ครูในฝัน” ของสวน

ดุสิตโพล และสอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันต่างๆ ที่พบว่าครูที่ดีในทัศนคติของนิสิตนักศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีเทคนิคการสอนให้นักศึกษาอยากเรียน รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา สามารถให้คำปรึกษาได้ทุกอย่าง มีการพัฒนาการสอนอย่างสม่ำเสมอ ใช้ภาษา/คำพูดในการสอนที่เข้าใจง่าย รักงานสอน มีมนุษยสัมพันธ์ดี และใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ

ส่วนคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ในทัศนคติของอาจารย์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ส่วนใหญ่เห็นว่าครูที่พึงประสงค์ควรมีลักษณะเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องที่สอนจริงๆ ใฝ่หาความรู้ใหม่ อยู่เสมอ มีความรับผิดชอบเป็น 3 อันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักวิชาการ อาทิ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2541) และ สุจิต เพียรชอบ (2541) เป็นต้น

ประชากรทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานวิจัยข้อ 1 ที่ว่า “เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี” สาเหตุอาจเป็นเพราะผู้สอนซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในการกำหนดกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน จึงให้ความสำคัญในเรื่องของศักยภาพการสอนมากกว่าจะคำนึงถึงตัวผู้เรียน ดังนั้นคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ที่คาดหวัง ก็จะเป็นการสะท้อนคุณลักษณะที่อาจารย์ต้องการจะมีหรือต้องการจะเป็น ต่างจากผู้เรียนซึ่งมีหน้าที่ต้องเรียนรู้ จดจำ และทำความเข้าใจกับเนื้อหาต่างๆ ที่ผู้สอนหยิบยื่นให้ จึงมีความคาดหวังที่จะให้ผู้สอนมีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของพวกเขา อาทิ การให้คำปรึกษา การรับฟังความคิดเห็น และการมีเมตตา

3. ด้านการให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่จะทำให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ผลวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าอาจารย์และนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี ให้ความสำคัญในเรื่องการเป็นแบบอย่างที่ดี การมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อศิษย์ และการมีความคิดสร้างสรรค์ เป็น 3 อันดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุรพงษ์ เลิศทัศนีย์ (2541)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี เกี่ยวกับลักษณะครูที่จะทำให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม พบว่าอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า “นักศึกษาและอาจารย์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี มีความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะครูที่จะทำให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมแตกต่างกัน” โดยพบว่ากลุ่มอาจารย์เห็นว่าคุณลักษณะครูที่จะทำให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมได้นั้นจะต้องเป็นครูที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีจรรยาบรรณในอาชีพครู ปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามให้แก่ศิษย์ ซึ่งแตกต่างจากความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาที่เห็นว่า คุณลักษณะครูที่จะทำให้พวกเขาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมนั้น จะต้องเป็นครูที่มีน้ำใจเอื้ออาทรต่อศิษย์ มีพรหมวิหารธรรม 4 เข้าใจรูปแบบการใช้ชีวิตของนักศึกษาและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความคิดเห็นที่แตกต่างกันของครูและศิษย์ในประเด็นที่น่าสนใจ คือครูที่จะทำให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมในความคิดเห็นของผู้สอนนั้นมุ่งไปที่ความพร้อมในด้านการสอนและวิชาการเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต่างจากผู้เรียนที่ให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างความรู้สึกร่วมกันและความมั่นคงทางจิตใจให้กับพวกเขามากกว่า

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคคลที่สนใจ ได้นำงานวิจัยไปประยุกต์ใช้หรือต่อยอดกระบวนการวิจัย เพื่อให้งานวิจัยมีความครอบคลุมมากขึ้นดังนี้

1. ในการพัฒนาครูของสถาบันนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในเรื่องคุณลักษณะด้านการสร้างความรู้สึกรู้สึกเชื่อมั่น และความมั่นคงทางจิตใจให้กับศิษย์ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณลักษณะครูในทัศนคติของนักวิชาการที่ให้ความสำคัญในเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพ
2. ในการทำวิจัยครั้งต่อไป หากต้องการให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างให้มีความหลากหลายที่มากกว่านี้

เอกสารอ้างอิง

- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2541. เอกสารประกอบการสัมมนาอาจารย์. วันที่ 19 – 20 พฤษภาคม 2441. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สุจิตรา เพียรชอบ. 2541. จรรยาบรรณวิชาชีพกับการพัฒนาสังคมไทย. รายงานการสัมมนาจรรยาบรรณนักวิจัย. วันที่ 17 ธันวาคม 2541 ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น.
- สุรพงษ์ เลิศทัศนีย์. 2541. **บัณฑิตอุดมคติไทย**. โครงการสอดแทรกจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน. วันที่ 20-21 พฤษภาคม 2541 ณ อาคารเฉลิมพระบารมี 50 ปี.
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)**. กรุงเทพฯ. บริษัท พรักหวานกราฟิค จำกัด.
- สวนดุสิตโพล. 2543. **ครูในฝัน**. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. ฉบับประจำวันที่ 16 มกราคม 2543. หน้า 13.